

МАГІЯ ВОГНЮ

Випуск № 21
від 24.10.2003

Інформаційний вісник слов'янської духовної громади "Великий Вогонь"

Великому Вогню — Тринадцять років

Тринадцятий рік був важким для огніщан. Фінансові негаразди, які вже довго переслідують Україну, відчуваємо і ми — духовна аристократія нації. Важко рідній Землі — важко і нам.

За цей час пішли від нас дорогою пращурів Євген Сварожич і Олександр Островський. Обидва — дуже молоді, незвичайні творчі особистості. Кожний залишив після себе нащадків і творчий спадок. Їхні душі будуть безсмертними.

Святкування тринадцятої річниці і в Києві, і в Житомирі, і в Рівному, проводилися дуже скромно. Огніщани збиралися вузьким колом, не запрошуючи ані гостей, ані журналістів. Розпалюючи священне багаття, поминали Сварога, проливши жертвні крапельки напоїв, вшановували пращурів. В розмовах біля вогнища обговорювали майбутнє Великого Вогню. В той день

було ясно, яскраві зорі очами предків дивилися у душі огніщан. В ті дні найяскравішим на небі був Марс, тобто Арес, багряне світло якого прокувало майбутню перемогу, бо як раз в ці дні він підійшов до Землі так близько, як ніколи за минулі 300 тисяч років.

І в Києві, і в Житомирі огніщани дійшли висновку, що Великий Вогонь повинен "виходити з підпілля". Треба вже нагадати про себе, проводити більш гучні акції, відкриті служіння, активніше пропагувати цінності і переваги рідної віри.

Допоможуть навії! Ми переможемо! Правда за нами.

Глава Перуну!

Вчення "Великого Вогню"

досвід атеїстичної
концепції Язичництва

Духовна філософія "Великого Вогню" є нетеїстичною. Космогонія у вченні "Великого Вогню" практично відсутня. Ми — матеріалісти у тому смислі, що вважаємо природу здійною до самостійного руху, саморозгортання та саморозвитку, яке відбувається згідно об'єктивних законів, що піддаються науковому пізнанню, і не залежать від втручання будь-яких надприродних сил. Це стосується й виникнення живого з неживого, еволюції живої матерії та походження людини.

Боги, як ми вважаємо, не є особовими істотами, що об'єктивно перебувають та діють у зовнішньому матеріальному світі. Боги — суть егрегори, що виникли шляхом відчуження від матеріальної дійсності деяких сторін, абстрагування даних сторін від їхньої основи з подальшою об'єктивізацією та персоніфікацією. Іншими словами, боги — це скоріше образи, у яких у найбільш чистому вигляді уособлені ті або інші сторони, помічені людською свідомістю та духом у самому собі у процесі самопізнання, а також у яскравій і метафоричній формі спроектовані сторони і явища навколишнього світу, пропущені крізь призму наших оцінок, сприйняття та очікувань. Останні, звичайно, беруть початок у практичній діяльності людини у світі природи — "буття визначає свідомість".

Але у обрядовій практиці, це зовсім не передбачає будь-яку неповагу до богів. Навпаки, тим більше відкривається простір для розкриття духовних сил та можливостей, що закладені у людині. Адже боги не чужі нам, і не є непізнавальними істотами іншого порядку, як у деяких монотеїстичних вченнях. Боги настільки рідні й близькі нам,

наскільки це взагалі можливо. Це ніби-то зразки і зобов'язання (до речі, дуже непрості зобов'язання), що поставили наші далекі пращури перед нами. Прагнути до них, самим ставати богами — такий заповіт пращурів наших.

Пошана до богів, наявним виявом якої стають обряди, особливо жертвоприношення, потрібні не стільки богам, скільки самим язичникам, бо допомагають глибше й повніше приєднатися до егрегору, пізнати, навіть скоріше відчути свою єдність з ідеальним образом — і на емоційному рівні досягнути ту його частину, яка ухляється від раціо.

Оскільки егрегор є сутністю, що живе та розвивається у світі людського духу і тому впливає на вчинки людей, тому боги досить відчутним чином діють у матеріальному світі. Саме тому ми, які не є теїстами, не говоримо у той же час, що богів не існує. Вони, за нашою думкою, як раз існують, але інакшим чином, ніж вважають теїсти.

Егрегор, що здібний дуже сильно впливати на дії людей, а отже й на хід історії ("ідея стає матеріальною силою"), сам залежить від людей: створюється та підтримується духовною діяльністю кожної окремої людини. У цьому корінна відмінність нашої нетеїстичної концепції від уявлення про одвічного, незмінного бога, який передує світові, сам ніяк не розвивається, бо за визначенням є досконалим. Егрегор розвивається разом із своїм носієм — людиною. Тому кожен язичник, вшановуючи заповіданих від пращурів богів, одночасно бере участь у одвічному й нескінченному процесі їхнього, богів, народження.

Закінчення на с. 2

У наступному номері:

Всі огніщани знають, хто краще за всіх вміє робити справжні смолоскипи. Голова Хмельницької громади Великого Вогню Сігурд (Микола Загурський) розповідь про таємниці цього мистецтва.

"У неділю рано зілля копала" - як збирати весняні рослини, які перші з'являються з-під снігу.

Рецепти приготування їжі на відкритому вогні.

"Громовий знак" - новий художній твір К. Огіна.

Більше друзів

Мені здається, що починають здійснюватись мої мрії п'ятирічної давності. Тоді я вперше запропонував рідновірам України об'єднати свої зусилля, щоб нарешті зламати хребта духовній окупації. В той час мене чи то не почули, чи не звернули уваги на мої слова, але останнім часом я відчуваю, що задумана мною справа не така вже й фантастична.

Українські рідновіри - народ вільний по духу і незакомплексований у поглядах. В кожній світлій голові вінегрет думок і концепцій, частіше за все протирічливих, бо жадібні до

знань, хапають і читають будь-яку язичницьку літературу, але ж це природно і це добре. Українське язичництво народжується на наших очах, становлення свідомості - важкий процес, але переможуть найкращі погляди, я впевнений.

Прийде час, і правда перемає. Тоді люди перестануть лаяти батьківщину, і не будуть старці голодувати, не будуть жебракувати діти. Прийде час, відродимо рідну землю, вшануємо пращурів.

Князь Огін
(Геннадій Боценюк)

Князь Огін і РУНтато Святослав Гуляк

Побратими з Вінниці

На початку жовтня до Києва приїхав Орій (Олег Безверхий), голова вінницької громади Собору Рідної Української Віри. Він побажав зустрітись з огнішанами, і знову ж таки виникла дружня бесіда. Ми багато років чули про його організацію, так само як і він багато чув про Великий Вогонь. Але особисто познайомилися вперше, і зразу ж домовились про співпрацю. Ну що тут ще можна сказати? Слава Україні!

Вісті з півночі

Цікавий подарунок надіслали на нашу адресу російські язичники об'єднання "Круг Бера". Вони зробили справді дуже цікавий компакт-диск "Світ язичницької традиції", на якому зібрані відомості про майже всі громади, які відроджують язичництво у Східній Європі, а якщо пригадати про сибірські та далекосхідні громади --то також і у Північній Азії. Є там розділ і про Великий Вогонь. На диску зібрані першоджерела, фото- та відеоматеріали, музичні твори язичницької тематики.

Побратими за океаном

В травні цього року я вперше познайомився з представниками "РУНвіри", які живуть у Сполучених Штатах Америки. Це були Святослав Гуляк і Боголюб Свириденко. Ми познайомилися, поспілкувалися, обидві сторони були дуже задоволені. Після цього спілкування продовжилося по Інтернету. А через декілька місяців побратим Святослав прилетів знову, тепер вже з дружиною Лідією і молодшим сином Світославом. Цього разу ми вже зустрілися як давні друзі, обмінялися подарунками.

Цікаво, що живучи на чужині, українські рідновіри об'єднуються в громади, що дає їм можливість відчути свою національну і духовну ідентичність, не забути, хто вони є. В Америці рівень життя високий, "наші американці" у фінансовому та побутовому становищі почувають себе зовсім непогано, але незадоволені культурою, точніше, її відсутністю. Американці — продукт інтернаціоналізації за типом "советский народ", який вдавнявся. Більшість з них не знають і не хочуть знати, хто вони є, і ким були їхні батьки і діди. Багато хто з поважуючих себе колишніх українців-емігрантів теж стали такими. Їм байдуже, що там на Батьківщині, чи в усьому іншому світі. Найкращим прикладом може послужити анекдот, який ми передували з газети "Самобутня Україна — Русь", головного органу американського ОСІДУ РУНвіри.

Коли в Чорнобилі стався вибух, один знайомий українець в розмові з Святославом Гуляком сказав:

— Трапилась велика трагедія, але я радію, що моє рідні вже там немає. Чи ви маєте когось з вашої родини в Україні?

— Так, маю, — відповів Святослав. 50 мільйонів українців.

Приємно, що навіть за океаном у нас є однодумці, які прагнуть відродити віру предків

наших. Вони збирають всією громадою гроші, і видають газету, яка пропагує рідну віру. Нашій редакції найбільше сподобалась дуже цікава рубрика — "Пригоди Святослава Гуляка". В ній цікавий пропагандистський трюк — через байки, анекдоти показати вірний шлях.

В молодості Святослав працював у одній великій компанії. При отриманні зарплати один з робітників зауважив, що десять відсотків він дає для Бога, а Святослав каже:

— А я всю зарплату віддаю Богу.

Всі здивувались:

— Як — всю?

— А так, як розміню чека, візьму долари, прийду до своєї хати, підкину їх до стелі — це тобі, Боже, а все, що впаде на землю, лишилось мені.

Це жарт, а насправді, чи потребує Бог, який дав нам усе, наших доларів? Все, що ми маємо, і чого не маємо, все є Його.

Якось заточилась розмова, в колі знайомих американських емігрантів, за жидів. Чоловік з Туреччини каже: де жиди, там гроші. А поляк і собі: так, де жиди, там робота. І українці підтакують: де жиди, там хліб; треба жидів, щоб збудувати Українську державу.

Послухав їх Святослав та й згодився з ними: ваша правда. Як не буде жидів: хто буде у фабриці працювати, хто буде поле орати, хліб сіяти і урожай збирати? Співрозмовники здивовано подивились на нього:

— Ти що, з глузду з'їхав? Де ти бачив, щоб жиди в полі працювали?

— Що, то ви поле орете?

— Так!

— Ви сієте?

— Так!

— Ви і врожай збираєте?

— Так!

— А якщо ви все те робите, то невже ж такі нерозумні, що не зможете самі й продати?

Вчення "Великого Вогню" — досвід атеїстичної концепції Язичництва

Початок на с. 1

Звідси виходить й покладена нас велика відповідальність. Не нами боги створені, не нам їх кроїти за своїм розумінням. Набагато важливіше, ніж розвивати й творити нових егрегорів, зберігати й відтворювати існуючі, продовжуючи прясти низку Традиції. На одного великого волхва, здібного збагачити егрегор бога гідною зберіганням новою рисою, повинна приходиться тисяча тих, чия задача — зберігати те, що є, не припускаючи випадкових нашарувань. (Ця діалектика мінливості та успадкування, до пізнання якої наука підійшла порівняно недавно, була ще в прадавні часи осягнута нашими далекими пращурами та увійшла у плоть і кров Традиції у яскравій та образній формі разом з обрядом, міфом, дитячою казкою).

Слов'янські боги як егрегори виникли, вочевидь, не на порожньому місці. Вони є образами кровних предків наших і цілком реальних історичних осіб. У нас немає свідчень життя духу після смерті тіла у тому розумінні, про яке кажуть у більшості релігій. Але для нашого бачення язичництва це як раз зовсім неважливо. Людина, яка всім своїм життям служила роду і племені, залишалася із своїми родовичами назавжди. Спочатку у пам'яті дітей та онуків. Потім, коли час зітре з пам'яті її ім'я — маленькою складовою часткою культурної традиції, що залишилася після нього. Як краплина живе, злившись з океаном, людина продовжує жити, злив-

шись із світом богів. Як на мене, таке безсмертя багато коштує.

У тому розумінні, про яке говорилось тільки-що, боги — це люди, які завдяки силі та чистоті духу змогли зберігти душу живою після смерті тіла. Їх називають нав'ями, або народженими для вічності. Навіі пам'ятають своїх дітей, і допомагають їм, потребуючи за це одного — щоб і ми пам'ятали про покоління, що прийдуть після нас. Пам'ятали ж про тих, хто був до нас — це потрібно не їм, що пішли, а нам, живим, і тим, ще не народженим. Це і є Совість Огнішанина, наш основний моральний закон.

Останній, і, мабуть, найважливіший аспект концепції язичництва, що розглядається, — навіщо взагалі людині вшановувати богів та дотримуватись встановленим нормам Традиції, якщо ці боги ніби-то й не зовсім існують, й нема кому буде судити за порушення заповітів. Справа в тому, що ми робимо це не для когось, у тому числі й не для богів, а для себе, за своїм вільним вибором, та за велінням совісті.

Ми усвідомлюємо те, що взяті нами на себе моральні і духовні зобов'язання не є настановами згори, що ніхто не буде нас контролювати та примушувати до їх виконання. І що ми вільні відмовитися від них та жити звичайним життям людини маси. Ми розуміємо також, що у сучасному суспільстві немає раціональних, тих, що можна перевірити формальною логікою, підстав для дотримання моральним законам язичницької традиції — і тим відрізняємось від течій, які заявляють, що ніби-то на підставі божест-

венних одкровень твердо знають, як треба жити. Ми самі відповідальні за свої вчинки, та не перекладаємо відповідальність за вибір шляху на богів (ім і без цього є чим зайнятися). Ми не вважаємо, що володіємо знанням істини, і що жити по-язичницьки неодмінно треба. Жити інакше можна — тільки ми цього не хочемо.

Вироблений західною цивілізацією моральний принцип індивідуалізму, наслідками якого є відсутність наступності поколінь та історичної пам'яті, як показує досвід, відносно нежиттєздатний (власне, істотні проблеми, що постали перед Заходом, вже ставлять його під сумнів). Тому ми не станемо стверджувати, що принцип обцивинності необхідний логічно. Але для нас він необхідний етично.

Язичницька моральність, як і взагалі будь-яка моральність, не може бути підтверджена або спростована логікою. Вона може бути прийнята або відкинута совістю. Особисто моя совість вимагає постійно пам'ятати, що для мене і заради мене жили, любили, працювали та життя свого не жаліли сотні поколінь моїх кровних предків. Я пам'ятаю також і про те, що після мене будуть жити сотні поколінь нащадків, які пам'ять про нас, тих, що живуть нині, у вічність нести будуть, своїм дітям передаючи. Звідси важкий обов'язок та велика повинність: я більше не належу собі, моє життя та смерть належать роду. І у цьому ж незрівнянне право — мені є на кого спиратись і заради кого жити. Саме тому огнішани запалюють священне вогнище, та, приносячи у жертву життій хліб, кажуть: "Слава Сварогу!"

Кудесник
Великого Вогню
Ратибор (Вадим Вінник),
м. Житомир

Навський Великдень

*І встав Сварог, як бог, з камінної гробниці:
й рать ратичей й вовків помчала у світи,
й від криги до пустель здіймалась синя криця...
й зелена кров текла... і падали хрести...*

Євген Сварожич "ЗОЛОТИЙ ПАВУК ВОД"

Наші пращури мали по весні велике свято, яке називали Великдень Дажбожий. Його святкували на весняне рівнодення. В цей день пекли культовий хліб, фарбували яйця, святкуючи прихід справжньої весни, коли день стає більший за ніч, звідси й назва свята. Але по весні ж святкували ще й Навський Великдень. За архаїчними уявленнями сивої давнини, місяць — це сонце для мертвих. Тому Навський Великдень вираховували за місячним календарем. Свято, яке нинішня православна церква називає своєю "пасхою", то насправді язичницький Навський Великдень, через тиждень після якого треба піти на могили своїх батьків та рідних, принести їм жертви та треба справити трапезу.

В ті дні, коли українці ходили вклонитися рідним могилам, раптово помер Євген Сварожич, автор наймогутнішої за всю відому історію української духовної книги.

Великою подією у духовному житті прихильників народів'я став вихід книги Євгена Сварожича "ЗОЛОТИЙ ПАВУК ВОД". Книга — виклик, книга — відвертість людини, яка сповідує віру пращурів і відкрито наголошує на цьому. Без сумніву, українська язичницька (національна) думка має тепер могутню духовну зброю. За весь час відродження народів'я, ми ще не мали культового

твору, написаного на такому високому рівні.

"Це — нова язичницька революція", — сказав я, прочитавши твір Євгена Сварожича. Фантастична енергетика книги дає справжній духовний поштовх людині, яка обирає віру своїх предків.

Книга є унікальною. В книзі використано всі основні поетичні жанри і форми, що їх знала світова поезія. Автор наголошує: "Книга жодним чином не входить до контексту християнської, мусульманської чи будь-якої іншої культури. Книга взагалі не має нічого спільного із сучасною цивілізацією; більш того — вона їй протистоїть."

За структурою книга подібна до велетенської споруди, де замковий камінь-опертя утримує величезну сферу, що складається із 12 секцій. При цім перша із них та остання є тотожні за тематикою і "мелодією" й накладаються одна на одну, замикаючи в коло всі 12 секцій-розділів. Книга є водночас динамічна (рух від першого до останнього розділу; рух від зумисне спрощеного до вишуканого стилю) і статична (змикання першого та останнього розділу в колі; ототожнення вдавнено простого та щонайскладнішого сенсів).

Євген Сварожич — псевдонім Народного депутата України Євгена Смирнова, відомого патріотом своїми сміливими заявами з приводу

"національного питання". Він ніколи не шукав собі скандальної популярності і дешевої слави, не злякався юдо-християнського засудження, створивши величну оду давнім богам і протоукраїнській філософії. В наш час, коли на фоні повного занепаду, вищі керівники держави почали ставити свічки і будувати православні хорони, треба мати неабияку мужність, щоб надрукувати таку книгу.

Зміст твору дуже складний, щоб зрозуміти його у повному обсязі, треба послідовно перечитати всю книгу від першого до останнього слова. Іноді з автором важко погодитись, деякі розділи здаються дуже суперечливими, але такий-то і був задум автора, який у передмові до книги підкреслив, доречі, що не завжди погоджується з деякими висловами окремих героїв книги.

Структура книги не менш складна, ніж її зміст. Для написання головної частини автором використано шістьдесят шість мов в українській транскрипції. Контрастність ліричних поезій і жорстких войовничих пісень тримає читача у напрузі.

*Ужахнися, жовте небо! Ми — повстали!
Твердь вгинається під нами від синього шалу!
Хто не з нами — той нам ворог в цій битві!
Не спасуть його ні брами, ні молитви!*

*Браття бранні! В лютий брані на останній грані
вознесімо синь і злото, Сваргою нам дані!
Видибай з Дніпра, Перуне! Ми здолали чари!
Мир тремтить. Топір злітає... Кару Змію! Кару!*

Але найкраще почуття, яке приходить після того, як прочитаєш книгу — оптимізм. Немає жодного натяку на якусь там "споконвічну пригнобленість", яку з мазохистським задоволенням полюбляють оспівувати зараз начебто наші ж діячі культури. Ми — велика нація і ми переможемо, — само собою приходить на думку. Мабуть це і є головне завдання книги — розвіяти міф, що хтось на щось здатний, а ми нічого не можемо. "ЗОЛОТИЙ ПАВУК ВОД" — один з найкращих доказів, що ми МОЖЕМО.

*І обируч важкі мечі ми взяли,
й злетіли на вовках у люту прю,
і Крук з крильми небесного металу
привів нас всіх на крижану зорю.*

*Й не втримав нас ніхто! І в чорний простір
зелена кров текла, й мінилася Ява...
І сторожко несли Царівну в іклах гострих
вовки і ратичі... Й чекала Матір-Сва...*

Слов'янська духовна течія "Великий Вогонь" проголошує книгу Євгена Сварожича "ЗОЛОТИЙ ПАВУК ВОД" священним писанням огніщан. 25 листопада Київська громада "Великого Вогню" буде проводити священний обряд, присвячений цій події.

ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСАНДРА ОСТРОВСЬКОГО

Зображення огніщан із смолоскипами, яке ви побачили на логотипі газети — це не фотографія, а кадр з фільму Олександра Островського "Дух Землі". Цей авторський фільм був першим кроком до створення власної кінематографії Великого Вогню. Картина про землю, про тих, хто її обробляє і захищає.

В пам'ять про Олександра Островського ми вирішили залишити цей кадр назавжди. Тепер всі газети "Магія Вогню" будуть мати на першій сторінці це зображення.

Житомирські огніщани добре пам'ятають Олександра. Частіше ми пам'ятаємо його, як веселого жартівника, як доброго батька, який, може трохи суворо, але з любов'ю і повагою виховував свого сина Дениса. Він був хринателем традицій житомирської громади Великого Вогню, його спокійні слова дуже часто охолоджували занадто гарячі голови. Вмів також помирити таких, хто посварився за якусь дрібничку, в житті бо всяке буває. А ще він вірив у вічне життя і часто казав своїм друзям, що повністю він ніколи не загине, що відчуває свою душу, яка буде жити і після смерті тіла.

У Островського була мрія — він хотів, щоб огніщани мали форму військового зразка. Навіть робив ескізи, на яких зображав золоті і срібні аксельбанти на фоні чорного френчу. Коли розбагатіємо, його мрія здійсниться. Сварожичі й Кудесники Великого Вогню, вдягнувши парадні мундири, піднімуть прапор Сварога і пригадають Олександра Островського. В той день його душа буде поруч з нами, і буде радіти.

Кадр з фільму «Дух Землі»

Гори і долини, і високі моголи були посріблені снігом повного місяця, який засліплював безліч малих зірок, лише найяскравіші сузір'я мерехтіли на темній безодні зимового неба, а крім того червоне око Ареса спостерігало з вишини за рухами немолодого воїна. Місячний промінь спалахнув по лезу важкого меча, земля здригнулась, далекі зорі наблизились, холодний морок став прозорим, Воїн похитнувся, затремтівши, десниці не втримала меча.

Погляд воїна-чаклуна пронизав темряву, заглиблювався у далечінь степів півдня. Він побачив їх і зрозумів, чому немає спокою. Темні обличчя, безліч коней, у важких казанах готують вечерю, полум'я виблискуює на бронзових нашивках шкряної броні, але хто ж повірить, що степовики прийшли зимою, споконвіку ніхто й не пригадає такого.

Він прокинувся від холоду, темне поле наповнив пронизливий вітер, серед пагорбів височила срібна велетенська постань. Громовим раскатом почулись слова велетня-привида: — Підготуй ратників!

* * *

Старі люди розповідали, що він народився через три тижні після Коляди. Коли йому виповнилось тридцять років, Роден очолив похід проти сколотів, який прославив його, бо він повернувся з багатою здобиччю, а з його дружини ніхто не загинув, не було навіть важко поранених. Родена поважали волхви і кудесники, як рідного батька любили ратники.

Як усі межани, він мав довгі вуса і довге волосся, які були в нього темними, мав також чорні очі, і мабуть від його очей поширилась думка серед межан, що темні очі мають чарівну силу. Стосується це, звісно, не темношкірих греків чи жовтоликих касогів, а своїх же межан, серед яких людей з темними очима було завжди дуже мало. Чорні очі чужинців мали ворожу силу, і якщо комусь здавалось, що на торжищі хтось "погано" подивився на нього, зразу ж біг до волхвів пристрій відмовляти. Темні очі своїх мають "справжню" силу, межани вірять у це до цього часу.

Розповідають як правду, що Роден вмів перетворюватися у величезного чорного вовка. Іноді від уходив з дому і не повертався по декілька днів, тоді жінки пошепки казали, що Роден, мабуть, знову став вовком і ризикає десь у полі чи в лісі. Роден став воєводою, коли йому виповнилось 50 років. Він був скупий на слова, і ніколи не говорив багато, але складав дивні пісні, які співають і до сьогодні.

* * *

В той рік зима видалась теплою, невеликий сніг випав наприкінці листопаду і зразу ж розтанув. Три довгих сірих тижня небо було затягнуто хмарами, чи дощ накрапував, чи стигла морось пронизувала до кісток. Лише за чотири дні до Коляди хмари розвіялись, морозне повітря наповнилось холодним подихом зими.

З першими променями сонця воєвода Роден повернувся до Зуброва-городища і зразу ж розіслав збирати військо. Важко це було робити за день до великого свята. Багато хто з мужів вже добряче сьорбнув питва, готуючись до Коляди, деякі застрягли на полюванні, а були й такі, що ховалися по домівках, вважаючи, що воєвода шуткує. Навіть Яромисл, князь межан, і той не повірив у можливість загрози, хоч завжди прислухався

до слів і порад воєводи. "Роден бо насміхається над нами, як то можуть бути вороги на Коляду?" — відповів він парубку, який приїхав у Княж-городище.

Коли сонце вже схилилось до обрію, виявилось, що немає навіть трьох сотен ратників, відгукнулись на заклик воєводи переважно жителі Зуброва-городища. Глянувши на них, Роден зрозумів, що брати їх з собою — все одно, що вести на загибель, а коли ж повернуться дозори, які він вислав на південь, все одно військо зібрати не вистачить часу.

— Святуйте, браття, — суворо промовив воєвода, — але ж не пийте багато, за два дні битися будете.

До ночі повернулись дружинники, яких Роден послав збирати військо, їм було сором-

печі, що була за його спиною, і подарував вогню декілька краплинок хмільного питва. Зробивши ковток, він передав чашу Істру, немолодому вже дружиннику, який сидів ліворуч від нього, той, ковтнувши, передав далі, і, обійшовши всіх, чаша повернулась до воєводи. Саме тут усі помітили, що Дарко не зайняв свого місця, і ще й досі стоїть поруч із Роденом. Він випав з кола, погана прикмета.

— Допивай до дна, — сказав воєвода, передаючи йому чашу, — ти залишаєшся з рядовими. Буде допомога Істру, він теж залишається, треба ж комусь керувати ними.

* * *

Виспавшись досхочу, Роден поїхав на Перуново капище, яке знаходилось неподалік від Княж-городища, але проїхати

межанській землі, і їх вже сприймали як своїх, приходили на капище вклонитися Одіну. Позаду від вищих нав'їв стояло багато молодших нав'їв, здебільшого це були наймогутніші пращури межан, які жили у прадавні віки.

— Давно вже не був, — проказав волхв, коли Роден підійшов до нього і потиснув йому руку.

— Давно, а чи зможу прийти ще раз?

— Молоді дівчата вірять у долю. Я розкладав камінці на тебе — але не можу сказати, що на тебе чекає. І моя провина є — не відчув біду, не попередив, може, старий я вже, а хто молодший — ще не відчуває.

— Я піду один з дружиною, може зупиню їх на день. Чи

Шановному S. E.

Присвячую і дарую Вам це оповідання.

Геннадій.

Кривава Коляда

но дивитись йому в очі, бо майже не привели ратників. Коли вони всі сіли за довгий стіл, некритий святковою скатертину, воєвода підняв чашу квасу, який був найміцнішим напоєм вечері.

— Вип'ємо квасу, друзі, бо ж битися будемо через добу. Слава Перуну!

— Навіки слава! — відгукнулись дружинники, підіймаючи свої чаші.

— Всього півсотні нас, але кожен з вас по силі і вмінню як десять рядових. Вирішив я, браття, лише вас взяти до першого бою. На день треба затримати ворогів, за цей час військо збереться.

— Скільки ж їх там? — не втримався наймолодший білявий парубок Дарко.

— Здається, тисяч п'ять, — відповів Роден, і чомусь посміхнувся.

* * *

Невелике плем'я межан споконвіку займало землю між річками Рось і Славутаю-Дніпром. Славившись вони тим, що ніколи не бігли від ворогів, ніколи й нікому не платили данину, але зустрічали ворога із зброєю в руках. Саме тому їх частіше обходили стороною степовики з Дикого Поля, які навіть боялися дивитись туди, де жили межани. Багато хто намагався перевірити гострі їх мечі, а от повернутись живим мало кому вдавалось.

* * *

— Не тужить, браття, Перун допоможе. Не було ще в світі такої сили, щоб межан пододала. Вип'ємо за Коляду міцного питва, по ковтку на кожного. Принесіть срібну чашу мого діда, наповніть її до края хмільним. Пам'ятає, я завжди казав, що має вона чарівну силу.

Дарко підніс воєводі срібну чашу, на якій були зображені дві перехрещені блискавки. Роден підвівся, і всі присутні зробили те ж саме.

— Допоможіть нам, батько Перун! — голосно промовив воєвода, — Всі ми — діти твої. Дай нам сили своєї часточки. Дай силу блискавки! Дай силу грому! Дай міцність дуба! Ворогів же самі повбиваємо. Слава Перуну!

— Слава Перуну! — гаркнули воїни.

— Слава Сварогу! Слава Роду! Слава Перуну! — вже тихіше промовив він, обернувся до

вершнику туди було неможливо, бо з усіх боків навколо капища були глибокі яри, непроглядний ліс був перегороджений засіками, так, що навіть пішки чужинець навряд чи туди зміг потрапити, не знаючи дороги, але усі межани з дитинства знали стежки до священного місця, тому воєвода дійшов туди швидше, ніж Дарко, який залишився біля коней, встиг розгорнути сніданок і поїсти.

На галявині, де знаходилось капище, майже не було трави, бо тут часто збиралось багато людей, і людські ноги не давали зелені піднятися. Почорнілі від часу, вирізані з дуба зображення нав'їв дивились на схід. Галявина була оточена прадавними дубами, одному з них було більше тисячі років. Саме біля нього і знаходилось житло волхва Межислава, якому було вже за 90 років, але він не втратив ані краплинку мудрості, та й на здоров'я не скаржився. Коли Роден вийшов до галявини, Межислав стояв поруч із зображенням Рода і усміхнувся йому, так, ніби вже довго чекав його. Волхв мав довгу сиву бороду, довге біле волосся було перетягнуто ремінцем із сиром'ятної шкіри.

— Слава Перуну! — привітався воєвода, піднявши праву руку, — Доброго здоров'я!

— Слава Перуну! Бувай і ти здоровий! — відповів Межислав, яскраві блакитні очі якого ніби спалахнули вогнем.

Підійшовши ближче, Роден вклонився перед Сварогом, доторкнувшись десницею до землі. Він подивився на з дитинства знайомі образи нав'їв. Зображення їх було схематичним, навіть грубуватим, бо ж навія не можна собі уявити, як живу людину. Дуже тонкі, як гілочки, руки, розмиті обличчя, може хтось чужий подумав би, що майстер не вмів різати по дереву, але по краю тягнеться переплетіння трав і дерев, квітів, блискавок, магічних знаків.

В центрі стояв Сварог, найперший з нав'їв, його зображення було вищим від інших, а по низу тягнувся візерунок, у якому було сплетіння вогняних пелюсток. Праворуч від Сварога стояв Род, а ліворуч — його сини — Перун, Одін і Водан. Межани більше за всіх нав'їв шанували Перуна, від якого походили їх батьки, декілька сімей готів, які давно вже жили на

встигнуть військо зібрати, ось що мене непокоїть.

— Встигнуть, я з самого ранку послав молодих кудесників по селах і городищах. Завтра зранку військо буде біля Зуброва-городища, як ти і запланував.

— Я загину?

— Не страшно загинути, страшно безсмертя загубити. Маєш двох дочок, сина і онука. Якщо б не наважився ворога зупинити, що б з ними сталося, страшно й гадати.

— Я приніс дари, — пригадав воєвода і зняв з плеча торбину, — тут свіжий хліб і все інше, а ще срібна чаша мого діда, треба посвятити її Перуну.

— Поклади біля Перуна і поспішай, бо бачу, що поспішаєш. Я зроблю жертву.

* * *

Синя смуга хмар над західним обрієм передвіщала сніг. Дозори повернулись під вечір, повідомивши, що не менш, як п'ять тисяч степовиків зупинились на відстані денного переходу. Роден оглянув тих, кого брав з собою, разом з ним сорок вісім досвідчених воїнів.

— Вони ніби-то схожі на касогів, але точно не касоги, — розповідав втомлений Дивовіт, старший з чотирьох дозорних, яких воєвода посилав подивитись на ворогів, — таких я ще ніколи не бачив, озброєні переважно списами, броня слабка шкіряна, на голові хутрові шапки. Дозори свої далеко не відсилають, на п'ять стріл, не більше.

— Сідайте за вечерю, друзі. Ви ж бо свято зустрічали на морозі, попоївши гарячого, може сили більше буде. Спати ви й сьогодні не будете. Дивовіт поїде до князя, розповість йому, що бачив, інші ж скликайте військо.

Роден вийшов з дому, глянув на зорі, може останній раз, хто знає.

* * *

Ще до світу зібрались дружинники на березі Росі, кожен провів ніч з жінкою, поцілував дітей, кожен готовий загинути, але зупинити ворогів. Роден повів їх лісом, може, сучії пацюки такі вислали дозори, а головна зброя межанської дружини — несподіваність. Темні хмари затягнули небо, пішов сніг. Воєвода зупинився на горі, звідки відкривались усі підступи до Росі. Узлісся сховало бійців. Пополудні вони побачили хижих мандрівників, які розтягну-

ли свої загони і зовсім не були готові до бою.

— Наскочимо, коли пройдуть перші дві сотні, — наказав Роден, виймаючи меч, — робимо раптовий удар і повертаємось сюди ж по цьому ж схилу. Пройде не менше години, поки вони прийдуть до тям і самі сможуть напасти на нас, а там вже буде, що буде.

Налетів вітер, почалась справжня хуртовина. Коли вороги проходили під горою, вони не придивлялись, чи не сховались десь ратники, думали більше, як сховати очі від крижаного вітру, саме тому лише в останню мить збагнули, що на них летять озброєні межани. Перша кров ворогів червоніла на снігу, темні тіла впали на землю. Дружина Родена пронеслась як блискавка, побивши і розсіявши ворогів. Вони повернулись на гору, залишивши не менш, як дві сотні посічених степовиків, ніхто з своїх не постраждав, навіть воєвода здивувався.

— Добряче ми їм встромили! — чи то засміявся, чи то проголосив він, змахнувши закривавленим мечем.

— Може, ще раз, поки пабло не отямилось? — запитав Одар, який опинився поруч із Роденом. Одар був двоюрідним братом воєводи і не поступався йому ані силою, ані розумом, але був трохи молодший.

— Чому б ні, брате! Розгортаємось і вдаримо ще раз!

Другий наступ був жорстокішим. Одар загинув першим, ворожа стріла поразила його в шию, але степовики так і не встигли згуртуватись. Втративши біля трьох десятків, вони розбіглися, а межани знов повернулись на гору. Двоє були поранені, Одар залишився в долині.

— А зараз готуємось до справжнього бою, — воєвода прикрив очі рукою.

* * *

Довго готувались вороги до наступу, але знову змушені були відступити. Здавалось, весь ліс був наповнений скаженими межанами. Залишивши мертвиці півтори сотні бійців, степовики побігли, навіть не зрозумівши, що з ними продовжують битися лише дванадцять межан. Насправді ж живих ще залишалось тринадцять, але Радивой, син Одара, був важко поранений, він загинув невдовзі на руках воєводи.

— Ми зробили те, що повинні були зробити, — сказав Роден, заклавши йому очі, — Істр, мабуть вже й зараз має військо, є кому зустріти це кляте стерво.

* * *

Старі люди казали, що під час другого наступу Роден перетворився на величезного вовка, він був такий лютий і страшний, вразив так багато ворогів, що сучі падлюки знову ж таки вимушені були відступити. Межани залишилось семеро і всі вони готувались прийняти смерть, як належить кровним воїнам, але вороги повернулись і пішли геть засніженим шляхом.

* * *

Затихнув вітер, м'який сніг засипав тіла загиблих. Ніч темна, кривава Коляда. Роден розклав багаття, на якому смажили конину ті, хто залишився в живих. Тут їх знайшов Істр з військом межан, саме в цю ніч Родена проголосили князем землі межанської.

Давно це було, нащадки Родена не завжди можуть пригадати ім'я його, але якщо прийдуть лихі часи, кожен з них повинен стати вовком і відвернути біду, якщо, звісно, захоче, і зможе.

Проблема — пригноблений народ слухняні діти подорослішали

Останнім часом деякі батьки, які не належать до віруючих будь-яких конфесій, прості люди, так би мовити, пересічні українці, почали віддавати своїх дітей до недільних шкіл, гуртків, відкритих численними християнськими церквами. Чому вони це роблять — зваблива "солонка" реклама, чи тому що "безкоштовно"?

"Нашо ви віддали свого до недільної баптистської школи, ви ж невіруючі?" — на це запитання найчастіше я чула відповідь: "Щоб слухняними були", або "хай хоч чимось там будуть зайняті". Що стосується другої відповіді — досить дивне, як на мене, ставлення до своїх дітей — "хоч чимось". Але, зрозуміло, у батьків не вистачає часу, треба заробляти гроші, та й відпочити хоч трошки від дитячих питань та галасу.

А ось перша відповідь — "щоб були слухняними", на жаль, сприймається багатьма батьками цілком схвально — слухняна дитина — зручна дитина, нею легко керувати, немає ніякого клопоту. А християнські релігії для цього ідеально підходять — залякування страшинами карами від "боженьки", християнська смиренність, "все від бога", і таке інше.

Якось знайома жінка запитала моїх дітей: "А ви слухняні дітки?" Діти здивовано дивились на неї, і не знали, що відповідати. "Такі великі, а соромляться розмовляти з чужою тьотєю!". Вони не соромились, вони просто не знають, як це — слухняні. Ми не вживаємо такого слова.

За тринадцять років існування Великого Вогню у громаді вросло чимало "огніщанських" діточок — багато хто з них вже ходить до школи, і стає помітнішою різниця у психологічному самопочутті й поведінці малих "язичників" та інших дітей. У індусів є прекрасний вислів, мабуть, був він й у наших пращурів, але з часом забувся — "Дитя — лише гість у нашому домі, воно належить світові". Дорогий гість, якого треба зустріти якнайкраще, давати все необхідне, щоб він був щасливий, і з часом пішов у самостійне життя з усім тим, що ми зможемо йому дати. Християнська, а також інші світові релігії не передбачають сприйняття дитини, як повноцінної особистості, вона — власність батьків, і належить їм повністю. Такий стереотип існує у багатьох сім'ях, і люди навіть не замислюються, звідки він узявся — "так треба", "і нас так виховували", "А як же іще?".

Згадайте, хіба не чули ви, як мами кажуть своїм дітям: "Зараз же припини! Туди не ходи!" На питання дитини "чому?" — відповідь одна: "Я не дозволяю!" Подальші "чому" загрожують дитині лайкою, або ще суворішими заборонами.

"В мене так — я сказала — значить все! Ніяких питань, робити негайно! А то — в мене розмова коротка — у куток на

пару годин. І ніяких проблем з дитиною — все, як треба!" — з гордістю розповідала мені якось молодша мама першокласниці. У розмові зі мною вона розмовляла на військовому параді. "Нашо ти з нею так суворо?" — запитую. "А як же! Ще розп'якувати з нею? Вона повинна..." Далі йшли численні перелічення, що саме дочка повинна: "знати, що...", "робити те, й те", "слухатися" і таке інше.

На моє не дуже ввічливе зауваження, що дочка нічого їй не повинна, мама проголосила пророцтво: "от дідешся — твої з такою демократією тебе у грош не ставитимуть, і на голову сядуть!".

Так, у наших огніщанських сім'ях жоден з батьків не пожалує часу, наприклад, півгодини пояснювати чотирирічному бешкетнику, чому не можна бігати від мами за ріг бік будинку, там, де ями.

— Не можна туди ходити.
— Чому?
— Там небезпечно.
— А як?
— Можна впасти в яму, вда- ритися.
— А чому?
— Там високо, камені гострі.
— А ще чому?
— Там може бути чужий собака, налякає тебе, а мама не побачить і не зможе його прогнати...

Бесіда може продовжуватися необмежено довго, а в мами, може, вечерю не зварено, і білизна у ванній охолоне... Звичайно, можна не витратити дорогоцінний час, прикрикнути: "Не можна, й усє! Тільки спробуй-но мені!", але де гарантія, що коли ви у черговий раз будете вкрай зайняті розвішуванням білизни чи бесідою з подругою, дитя таки не втече туди перевірити, чому ж не можна, і справді впаде? Як перевірено, півгодини терпеливих пояснень, говорючи раціонально, "обійдуться дешевше". По-перше, дитина відчуває себе дорослою — її справи ніяк не менше варті, ніж ваші, по-друге, довірятиме вам, що ви ніколи не забороняєте будь-що "просто так", а впевнена в собі доросла людина набагато менше схильна чинити безвідповідальні та безглузді вчинки.

Зі мною не всі погоджуються, аргументуючи це так: "Але моя дитина ніколи не зробить нічого проти моєї волі, так вже я її привчила!" Немов у армії — прикази виконуються неухильно, і не обговорюються. Але ж, ви не думаєте, що ваша дитина

Аріна і Всеслав з дитинства звикли до магічних обрядів

все життя проведе у армії? То чого ж багато хто з батьків вже великих дітей бідкаються, що "мій така ще дитина", "постояти за себе не вміє", "потрапив у погану компанію, у всьому їх слухається", "сам нічого не може, доводиться за ручку всюди водити". Але ж саме такі якості ви виховували у нього на протязі, щонайменше, 13-14 років! Це ж опис ідеальної слухняної дитини! Нічому іншому ви її не вчили, невже ви думаєте, що дитина автоматично дорослішає з отриманням паспорту?

Може трапитись й інша проблема — ваша дитина виявиться сильною особистістю, і на ваше "дресування" буде відповідати відчайдушним протестом, агресією. Тут страждатимуть і її, і ваші нерви, а коли дитя виросте, може й зовсім втратити з вами будь-який духовний зв'язок, ще й нагадає, як ви сварили та карали його, а ви будете обурюватися: "Невдячний! Я для нього все робила..."

Звісно, християнська релігія не припускає існування сильних особистостей, а інститут "придушення будь-якої непокорри" діє на людину все життя, від пелюшок до старості. Чи не в такому вихованні причина надзвичайної "терплячості" нашого народу, який зараз, доведений до жахливих злиднів та голоду, замість об'єднуватись, щоб змінити наше життя, замикається у депресії, і каже "що ж тут поробиш...". Хіба згодяться на таке життя, хіба дозволять довести свій народ до такого стану люди, впевнені в собі, в своїх можливостях, люди справді сильні духом? Люди, які не бояться відстоювати свою думку?

Розмова з мамою, яка обіцяла мені, що мої діти "сядуть мені на голову", відбулася кілька років тому. "Пророцтво" не збулося. По-перше, як можна навчити дитину поваги? Як на мене — тільки поважаючи її саму, поважаючи свого чоловіка, чи жінку, інших родичів і друзів. Як привчити дитину

робити необхідні речі — наприклад, робити уроки, помагати по хазяйству? Переконати її, що це дійсно потрібно. І переконати не за одну розмову, а пояснювати змалку, нашо потрібно бути охайним, грамотним, допомагати близьким, і так далі. Коли в людини є совість — а Совість Огніщанина — основний моральний закон Великого Вогню — така людина завжди чинитиме правильно. Звідки ж візьметься у дитини совість? Звісно — сама не виросте. Якщо любов і совість є у вашій родині — якщо з дитиною поводитися як з повноцінною дорослою людиною (але такою, що знає й уміє ще трішечки менше, ніж ви) — можете бути спокійні.

Якось один дідусь скаржився на своїх 5-6 річних онуків — "погані діти, я їм сказав допомогти на городі, а вони собі у м'яча граються! Кажуть — не хочемо. Ніякої поваги, що ж з них виросте!". Я намагалась дати пораду: "Вони ж іще маленькі, їм гратися хочеться. А ви б розповіли їм, що й для чого робити, як потім на цьому городі щось смаченьке виросте, як ви будете разом за рослинами доглядати... Їм би стало цікаво, і були б вам помічники на все літо!". Дідусь обурився: "Що?! Ще й вмовляти їх, роз'яснювати? Вони слухатись повинні, і взагалі нема в мене часу з ними панькатися!" Як часто виникає цей аргумент — "немає часу"! Нам жаль витратити якісь декілька годин на розмови з дітьми, а потім конфлікти й проблеми існують десятки років...

Наскільки ж дорожча така допомога, яку дитина запропонує вам сама ("мама, тобі самій важко, давай я зроблю"), ніж та, яку дитя робитиме за вашим наказом, чи під страхом покарання. "То що — зовсім не карати?" — запитують інші батьки. Як я можу карати іншу людину? І чому? Тому що я чимось краща? Чи сильніша фізично? Якщо хтось зробить негарно, йому пояснюють, чому це недобре, або, зрештою,

ображаються на нього. А якщо це ваша близька, кохана людина, до того ж зробила може й ненавмисно — образитесь, а потім поговорите, та й пробачите. Хіба не так? То чим же дитина гірша?

Як часто знервовані батьки кричать на своїх дітей, ображають, зриваючи свою злість за якісь свої негарзди... Кажуть — хіба я винна (винен), що життя таке важке, грошей нема, на роботі втомлююсь... Як часто впадають у відчай, почувають себе гіршими від інших, тих, хто може купити дитині дорогу іграшку, престижний одяг та речі.

— Мама, купи!
— Ану замовкни, нічого я не куплю!

Далі звичайно йде рюмсання, а то й голосний крик.

Всі діти часто просять неможливе. Поки маленькі — їх основні орієнтири — "приємно" — "неприємно". Але, повірте, навіть найменшим можна усе пояснити, не принижуючи їх, і не травмуючи нервову систему. "Я не можу купити цю іграшку, в мене мало грошей. А як купимо — не буде за що купити їсти, будемо голодні, можемо захворіти. Це ж погано. Давай краще підемо додому, я вмію робити гарні кораблики. Я зроблю, а ти розмалюєш — разом будемо ними у ванній гратися." Може, такі пояснення і не спрацюють з першого разу, але якщо ви будете завжди, змалку, давати дитині спокійні, логічні і зрозумілі для неї пояснення, якщо завжди замість одного "не можна" завжди будете пропонувати щось, що "можна" — проблем у вас буде набагато менше.

Ще одна "грошова" проблема — "чому в них таке є, а в мене нема?" Як тяжко чути таке батькам, коли у сім'ї жодної гривні зайвої нема... І як відповідати дитині, щоб вона не відчувала себе гіршою за інших? Якось мої прийшли зі школи (вони були тоді в першому класі).

— Мамо, а знаєш, у Маші (чи Олі, чи Саші) так багато грошей! Її мама туфлі за 300 гривень купила, і ще в неї є велика лялька, що розмовляє, і машинка на радіуправлінні... Це ж таке дороге."

Я запитала:
— А як ви гадаєте, якщо не зважати на туфлі, ляльки та машини, Маша живе краще за вас?"

— Ну... Не знаємо. У неї всі кишені цукерками й шоколадками напхані, вона їх їсть, а обідати не ходить. Каже, що вдома їсть тільки ковбасу. А потім вона часто хворіє. А іще в неї папа і мама весь час на роботі, а вона до пізнього вечора на продльонці. Всі діти уже додому підуть, а вона сидить там зі сторожем. Ні, вона не краще за нас живе. І у ліс вони з батьками не ходять, і під грушею вночі не сидять, як ми... І ти з нами граєшся, а її мамі ніколи. Ні, вона не краще живе. Ми теж гарно живемо."

Отак вже в шість років можна зрозуміти, що не в грошах щастя. Навряд чи моя донька, коли підросте, буде вважати трагедією відсутність у себе якоїсь дорогої речі, яка буде в когось іншого.

Росте нове покоління огніщан. Мабуть, їм буде краще за нас, і важче водночас. Їм — міняти цей світ на краще, а початок ми вже зробили. Ми даємо їм найдорожче, що в нас є — пам'ять пращурів, їхню силу й мудрість.

Традиційне харчування чи прохолоджувальні собаки?

Кожна нормальна, розумна людина (маються на увазі прихильники вчення Великого Вогню — прим. ред.) знає, чим відрізняється звичайна їжа від культової. Обрядова їжа готується на священному вогнищі, розпаленому згідно огніщанської традиції. Але ж кожного дня не всі огніщани мають можливість приготувати культову їжу, звичайно треба користуватись електричною або газовою плитою, але ж і тут треба робити все розумно, аби ваш сніданок чи вечеря принесли вам користь і задоволення, а не падали б важким каменем у ваш шлунок.

Ви ніколи не замислювались, чому раніше люди прекрасно себе почували без "регулярних візитів до стоматолога", якимось могли жити без жувальних гумок "з кальцієм", а їхні діти якимось дивом обходилися без чупа-чупсів? А що ж вони їли, коли не було супермаркетів?

Усі ці запитання виникають якось самі по собі, як подивившись наше телебачення, та начитавшись реклами у метро. Нам пропонують, неначе щось вкрай необхідне, якісь дивні речі, про які наші не те що дідуся — навіть й батьки не чули!

Культура та традиції харчування, національної кухні, виникають не на пустому місці, вони формуються тисячоліттями, враховуючи клімат, природне середовище, основні зайняття людей та багато чого іншого. І для кожного народу вони є унікальними, і навряд чи підійдуть для повсякденного використання іншому народові — хіба що для екзотики спробувати інколи якусь "заморську" страву.

Що ж відбувається зараз? По всьому світові розповсюджується уніфікована індустрія

"швидкого харчування", шоколадні батончики, які неодмінно треба їсти "як зголоднів". Про їхню шкоду для здоров'я годі й говорити. Про культуру — й подальше. Чого вартий, наприклад, відомий на весь світ американський "ресторан швидкого харчування" Макдональдс. Унікальний ресторан, де вам пропонують їсти жирну смажену картоплю просто руками, а столові прибори навіть не передбачені.

А спробуйте-но без багаторічних тренувань роззявити рота так, щоб вдалось відкусити "біг-мак"!

У той же час модні журнали "для жінок" та "про здоров'я" пропонують негайно змінити своє звичне харчування на більш здорове, описуючи численні ультрасучасні дієти — "соки дуже корисні — пийте самі тільки соки!", "відмовтеся від жирів та м'яса!", "шоколад та м'ясо — і ви завжди гарні"... Фантазія авторів безмежна. І неодмінно треба від чогось відмовитись, а щось, особливо модне у цьому сезоні, їсти кілограмами кожного дня. Цікаво, що думають справжні лікарі, читаючи

про такі дієти... Ще нічого, як доросла жінка декілька днів буде намагатися "покращити здоров'я". Все одно їй скоро набридне, і помітної шкоди здоров'ю зробити вона не встигне. А якщо таких статей начитаються підлітки, з комплексами щодо своєї зовнішності та фігури? Не краші й "народні цілителі", які часто без медичної освіти пишуть книжки про лікування голодом, вегетаріанство, урино-терапію, та інші "унікальні способи очищення організму". Неодмінно всі говорять про очищення організму, немов всі наші організми — якість звалище сміття.

Найпростіше зрозуміти, що корисніше саме для вас — згадайте, що їли ваші пращури. Люди старшого покоління одразу ж згадають — "нічого особливого, каша, картопля, м'ясо раз на тиждень, або у свята..." Але мова йде не про тяжкі часи занепаду, коли люди голодували і їжі не вистачало. Згадаймо, або, точніше, уявімо собі, як харчувалися наші предки у щасливі часи — коли ніхто не обкладав їх податками, не примушував робити на чужому полі... Продукти майже не змінилися з тих часів — крупи, овочі, фрукти, молочні продукти, яйця, м'ясо. Судячи з давніх народних рецептів, все це вживалося раціонально, сбалансовано, і нікому в голову не прийшло б від чогось відмовлятися, хіба що від декотрих страв під час хвороби. Чому у наших дітей

часто буває алергія на цитрусові, а на яблука або місцеві ягоди — вкрай рідко? Чому ми не зможемо їсти кожен день по декілька кілограмів бананів, а корінні жителі Південної Америки вживають їх постійно? Тому що і їхні, й наші пращури звикли до певної їжі, звісно, що "екзотика" — це смачно, але це не їжа. Організм людини не може змінюватися так само швидко, як поширюються нові технології, або з'являються нові продукти. Зуби нашого покоління відреагували карієсом на появу цукерок, льодяників, та напоїв із високим вмістом кислоти. Шлунок та імунна система підлітків страждають від чіпсів, хімічних кислот та ароматизаторів, шоколадних батончиків замість повноцінного харчування. А нестача у населення грошей на повноцінне харчування призводить до дисбалансу у раціоні — нестача білків, зате надлишок вуглеводів.

Але найгірше — це не поява нових продуктів — їх можна й не їсти, і навіть не високі ціни

на продукти. Найгірше — це втрачені традиції культури харчування, недостатня інформація про здорову їжу, відсутність пропаганди не заради реклами та прибутку для певних бізнес-структур, а заради грамотності населення щодо раціону, дійсно корисного для здоров'я.

Не маєте змоги купувати своїм дітям ківі та апельсини? Купуйте яблука та моркву, тільки не лінуйтеся їх смачно приготувати та красиво оформити. Не вистачить грошей рано навесні на ранні помідори та редис? Нашо вони вам, там добрив більше, ніж вітамінів. Краше восени заготуйте побільше квашених овочів — капусти, моркви, буряків, насуніть зелені. А невеличкий пучок ранньої кропиви з найближчого лісу у багато разів корисніший тепличних огірків. Навіть якщо ви дуже любите смажену картоплю — знайдіть в собі сили якомога частіше заміняти її кашами. Якщо до каші підійти творчо — страва сподобається навіть злісним "картоплеманом". Варіть кашу з овочами, або з потрохами птиці, або із часником та цибулею... Тільки не лінуйтеся! Жили ж ваші прапрабабусі й дідуся без картоплі!

В. Вогник,
м. Київ

Рецепт: "Каша богатырська"

1 стакан крупи (пшеничної або ячневої дрібно помолу) залити 2 — 2,5 склянками води, одразу покласти сіль. Водночас підмажити на будь-якому жирі чи олії нарізану соломкою моркву, додати нарізану цибулю, часник вкинути сирим просто до каші, яка вариться, теж дрібно нарізаним. Додати прянощі — чорного перцю, лавровий лист, зелень — за смаком. Моркви — 1 — 2 шт, 1 цибулина, 2 — 3 зубчика часнику.

ОСІННІ ДАРИ

Як часто сучасна господиня каже "мені треба на базар або в магазин", так само часто огніщани, та й будь-яка людина, що живе у гармонії з природою, каже "мені треба до лісу або до поля". І не тільки за ліками, а й за багатьма іншими речами, потрібними у повсякденному житті. Виявляється, багато чого не обов'язково купувати, а можна просто скористатися тим, що дарує нам рідна природа. Та ще й без "хімії", консервантів та ароматизаторів.

Осінь — багата пора. Час викопувати будь-які коріння — саме зараз вони набрали найбільше своїх корисних властивостей. Хрін, петрів батіг, або цикорій, валеріана, та багато інших кореневих корисних рослин вже чекають на вас. Цикорій, наприклад, з успіхом замінить вам кавовий напій, ще й набагато корисніший, ніж магазинний. Треба тільки висушити, та розмолоти коріння. Але це багатьом відомо. А от хто чув, що також прекрасний замітник кави можна робити з насіння гречки, і навіть з насіння жовтої водяної кубики? Їхне насіння висушується, підсмажується, та розмелюється як звичайна кáva.

Скоро будуть перші морози, і можна буде збирати калину та горобину. Перед збиранням обов'язково спробуйте на смак ягоди — на деяких деревах вони можуть бути солодші, ніж звичайно. Особливо це стосується горобини. Вже дозріла шипшина — насуніть на зиму цей унікальний природний полівітамінний концентрат.

Якщо ви не встигли влітку збирати малини від застуди — ще не пізно зривати верхівки гілок з листям. Навіть взимку при потребі можна зібрати просто гілочку малини, зовсім без листя. Справа в тому, що відвар ягід, листя та гілок малини, крім вітамінів, містить ацетилсаліцилову кислоту — тобто, аспірин. Заваріть просто як чай сушені гілочки (з ягодами, чи без) — діє не гірше рекламних

"колдрексів" та "ефералганів". Такий напій, не заборонено вживати навіть маленьким дітям, ніякої хімії. До того ж, уявіть, як ця дика лісова малина все літо збирала для вас силу сонця й неба. Від однієї цієї думки у людини, близької до природи, покращиться самопочуття.

Досі можна збирати чабрець — це дуже цінна місцева рослина, яка здавна використовувалась, як приправа (ще коли всьляки екзотичні перці сюди не потрапляли), просто притрусити сушеною розтертою травою улюблену страву. Дуже смакує до м'яса й супів. Чабрець містить різні ефірні масла — це й пояснює його дуже приємний запах. У давнину димом чабрецю обкурювали приміщення для ароматизації, а також під час магичних обрядів. Просто запаліть невеличку купку сухого чабрецю і залиште її не горіти, а тліти — аромат надзвичайний! Не потрібні ніякі ароматизатори повітря. Тільки не забудьте про пожежну безпеку.

До речі, ароматних рослин у наших місцях росте дуже багато — це й материнка, й піжма, й цмин піщаний. Усі ці рослини — кому які пахощі подобаються — можна висушеними зашити у полотняні мішечки і використовувати як ароматизатор у шафах. Ваші речі будуть пахнути не штучними ароматизаторами, а натуральними пахощами рідного лісу. До речі, міль запахи цих трав дуже не любить.

Висушені заспокійливі трави — меліса, коріння валеріани, шишки хмелю — якщо зашити їх у подушечку та покласти у ліжко — забезпечать вам або вашій дитині спокійний сон. Ніяких побічних ефектів — адже ви не п'єте при цьому снодійного.

Ще кілька слів про найголовніший дар осіннього лісу — гриби. Про їхню харчову цінність відомо усім — білок грибів близький до тваринного, вони містять унікальні мікроелементи, які не отримує з інших продуктів. Але не

треба забувати, що грибний білок має структуру, яка погано засвоюється організмом, отже, це дуже важка їжа. Скоріше, навіть, гриби — це не їжа, а приправа. Не зловживайте, не годуйте грибами маленьких дітей, хворих та слабких. Навіть якщо це найкращі, найсвіжіші гриби. "І що, он на Поліссі їдять все, що росте з грибів, цілими сковорідками — і нічого," — доводилось таке чути. По-перше, це справа звички, та й те тільки для тих, хто добре переносить гриби. Не перевіряйте цей сумнівний вислів на собі. Може, й пронесе, а може й ні... Ось, наприклад, багато хто їсть опеньки з ніжками, та ще й без попереднього виварювання (20 хвилин, відвар вилити). А в будь-якій літературі про гриби написано, що в опеньків істивні лише шляпки! Один раз з'їли, другий, не звернули уваги на неприємні відчуття у шлунку... А організму — шкода, а дехто може й отруїтись. До речі, сушені гриби сприймаються організмом набагато краще, а ще краще — якщо перед вживанням вони як можна дрібніше порізані. А сушити гриби теж потрібно за правилами. Не дотримаєтесь — замість задоволення отримаєте отруєння. Сушити можна тільки "трубчасті" гриби, та деякі різновиди сиріжок. Сушити треба шляпки окремо від ніжок, бо останні сушаться набагато довше. Температура повинна бути 60-70 градусів, наприклад, у відкритій духовці на малому вогні. Ніяких ниточок просто на кухні! Грибний білок може зіпсуватися зсередини, і ви навіть не помітите цього, поки не з'їсте.

І ще побажання для огніщан, і всіх, хто любить природу: нехай вона вам дарує тільки найкращі, найкорисніші дари! У лісі й у лузі можна знайти ліки, їжу, парфумерію, побутові засоби на всі випадки життя! Треба тільки знати й вивчати рослини.

Про інші способи звичайного й незвичайного використання рослин читайте у наступних номерах.

В. Вогник,
м. Київ

ВІТАЄМО!

Князь Великого Вогню, а також усі огніщани вітають молоде подружжя В'ячеслава та Ірини Нечипоренків, які одружилися 4 жовтня. За словами нареченої, вона бажає мати трьох дочок і двох синів. То ж хай боги допомагають! Бажаємо молодим доброго здоров'я, постійного достатку і виконання всіх їхніх бажань.

"Магія Вогню" — інформаційний вісник слов'янської духовної течії "Великий Вогонь".

тел. (044) 513-07-58,
vvinnik@ziet.zhitomir.ua
vvinnik@ratibor.zt.ukrtel.net

Редактор

Варвара Черинько

Редакція висловлює вдячність побратимам Святославу Гуляку та його дружині Лідії за надання допомоги у виданні цього примірника.

Наклад 999 прим.